

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Γ' Γενικού Λυκείου
Γενικής Παιδείας

Μ. Δευτέρα 29 Απριλίου 2024 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑΤΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ Α'

[Ακολουθεί, διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης, απόσπασμα άρθρου του Άγγελου Ρέντουλα, που δημοσιεύθηκε στις 03 / 08 / 2023 στην ιστοσελίδα της «Καθημερινής».]

Η Μπέλλου τραγουδά ακόμα...

Η ειδησεογραφία πύκνωσε πάλι, η Ιστορία γράφει μαύρες σελίδες, και εγώ, τελευταίως, έχω πέσει με τα μούτρα στην Μπέλλου¹. Η σκληρή φωνή της, πέτρα και γαϊδουράγκαθο, είναι γιατρικό. Χαστούκι και φιλί που σε συνεφέρνουν. Μέσα στη φωνή της αισθάνομαι ιστορικός πολίτης της χώρας μου, πως βαστάω από μια μακριά γενιά, με τυλίγει το παλιό βίωμα, η θέρμη του ανήκειν, της συνέχειας, της κοινής καταγωγής. Τα τραγούδια της σε παρακινούν σε αυτογνωσία, είναι ένας χάρτης της μεταπολεμικής Ελλάδας, αφηγούνται την πολυετή περιπέτεια του εικοστού αιώνα, στη ρωμαλέα ερμηνεία της ζεις πολέμους, την προσφυγιά, τον Εμφύλιο, τη φτώχεια, τον αγώνα της επιβίωσης, την αμφισβήτηση. Είναι γιατρικό τα τραγούδια γενικώς' «συνταγογράφησα» στον εαυτό μου μισή ώρα τουλάχιστον μουσική την ημέρα. Εκεί, στο κλείσιμο της ημέρας, μετά τη δουλειά, να ακούω με βαθιά αφοσίωση, πολλές φορές μέσα στο αμάξι, με κλειστά παράθυρα στη διαπασών. Κάποιες φορές παρκαρισμένος έξω από το σπίτι. Μισή ώρα μόνος μου, με τη μουσική και τα τραγούδια.

Είναι γιατρικό το τραγούδι, η τέχνη γενικώς. Γιατί η τέχνη, εκτός από το να προκαλεί και να ξεσηκώνει, έχει και άλλη λειτουργία: σκεδάζει τον φόβο και την πίεση,

1. Η Σωτηρία Μπέλλου (22 Αυγούστου 1921 – 27 Αυγούστου 1997) ήταν Ελληνίδα τραγουδίστρια, μία από τις κορυφαίες του λαϊκού και ρεμπέτικου τραγουδιού.

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

αποκαλύπτει δυνατότητες. Λειτουργεί ηρεμιστικά, καθαρίζει το θυμικό, λαμπίκο το κάνει. Βλέπεις με νου και μάτια καθαρά, ανατέλλουν σκέψεις και αισθήματα παρηγορητικά, ξαναβρίσκεις τις σταθερές σου. Προσώρας ξανοίγει η διάθεση. Με βοηθά η Μπέλλου. Με παρηγορεί και με καθησυχάζει πως όλα θα πάνε καλά, πως θα αντέξουμε, όπως αντέξαμε τόσα. Τραγουδώ κι εγώ μαζί της μέσα στο αμάξι, έξω φωνή, κι ας ντρέπομαι μήπως με ακούσει κανένας περαστικός, και είναι αυτό σαν να πατάς την πληγή, για να βγει το σκοτωμένο αίμα. Πριν από λίγο άκουγα την ερμηνεία της στο «Πριν το χάραμα μονάχος». Μετά έβαλα και άλλα ωραία τραγούδια της, της εργατιάς, της φτωχολογιάς. Μακρινοί κόσμοι; Δεν θα το έλεγα· οδηγούσα πριν από λίγο σε εκείνη την αχανή ακατοίκητη έκταση στον Ταύρο², με τις αποθήκες, τα πρακτορεία και διάφορες εταιρείες. Εκεί υπάρχουν ακόμη κόσμοι της Μπέλλου.

Με παρηγορεί το τραγούδι τελευταίως. Ιδίως το ελληνικό, με τη σπουδαία ποίησή του. Και αυτή η παρηγοριά είναι παρηγορίτσα ύπουλη.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β'

[Ακολουθεί, διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης, απόσπασμα άρθρου του Μιχάλη Τζανάκη, που δημοσιεύθηκε στις 12 / 01 / 2022 στην ιστοσελίδα www.candiadoc.gr]

Η συντριβή του «κιτς»

Εκατόν είκοσι λεπτά, μια μικρή ορχήστρα, δυο «οικοδεσπότες», δύο «καλεσμένοι» και ένα χειμωνιάτικο βράδυ της κρατικής τηλεόρασης ήταν αρκετά, για να προκαλέσουν ρηγματώση σε ένα σαθρό οικοδόμημα, που είχε χτιστεί δεκαετίες, με πολλές «χάντρες» και «προβολείς» και, βέβαια, με άφθονο χρήμα!

Η επέλαση της κακογουστιάς και της ευτέλειας στην ελληνική τηλεόραση ήταν και παραμένει «σημείο των καιρών», δείγμα της πολιτισμικής μας διολίσθησης, της θεαματικής υποχώρησης κάθε ικμάδας αισθητικής, που ως υποκατάστατα είχε προβεβλημένες τηλεπερσόνες, δήθεν «καλλιτέχνες», με χορηγούς από την κόμμωση ως τα εσώρουχά τους. Χρόνια τώρα ταλαιπωρούμαστε αφάνταστα από το star system, που διατυμπανίζει τη σαχλότητα ως δήθεν «ψυχαγωγία»!

2. Ο Δήμος Ταύρου είναι ένας από τους δήμους της Αττικής και ανήκει στην Περιφερειακή Ενότητα Νοτίου Τομέα Αθηνών.

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Το τηλεοπτικό τοπίο στη χώρα μια ανοιχτή τηλεοπτική χωματερή, απειλητική και δυσώδης, αλλά κι ο εθισμός, εθισμός! Κάπου εκεί, μεταξύ ρεαλιτοπαίγνιδου και της βλαχομπαρόκ μουσικής σκηνής με τα χιλιάδες λαμπιόνια, έρχεται ο Αλκίνοος Ιωαννίδης³, ένας τύπος με μια κιθάρα, που χρόνια τώρα ακολουθεί έναν δικό του ξεχωριστό δρόμο, και η Φαραντούρη⁴, μια «παγκόσμια» τραγουδίστρια, που, με το χαμόγελο και το κεφάλι χαμηλά από σεμνότητα, δημιουργούν μια απρογραμμάτιστη τηλεοπτική «επανάσταση». Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παίρνουν φωτιά⁵ και όλοι εκείνοι που καταπιέζονταν από την καλπάζουσα υποκουλτούρα παίρνουν την εκδίκησή τους!

Η Φαραντούρη κι ο Αλκίνοος ξαφνικά μετατράπηκαν σε εκφραστές μιας χώρας που δεν μπορεί να εκπροσωπείται σε όλα τα επίπεδα από γραφικούς και γραφικές, από δοτούς και δοτές, από αφόρητα ρηχούς και ρηχές, από ζητωκραυγάζοντες αστέρες με χαμόγελο οδοντόπαστας!

Την περασμένη Τετάρτη έγινε ένας μικρός «σεισμός» πολιτισμού στη χώρα! Μακάρι να έχει συνέχεια. Στο χέρι μας είναι...

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ'

[Ακολουθεί, διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης, απόσπασμα κειμένου του Διονύση Σαββόπουλου, που αντλήθηκε από το ένθετο του CD με τίτλο «Σαββόραμα», που κυκλοφόρησε το 2001 και περιέχει αποσπάσματα από συναυλίες του γνωστού τραγουδοποιού.]

Θυμάμαι είμασταν πιτσιρικάδες και παρατήσαμε το παιχνίδι μες στα σοκάκια της γειτονιάς και τρέξαμε προς τη Λεωφόρο. Περνούσε η μπάντα. Μεσημέρι κατακαλόκαιρο. Λαμποκοπούσαν τα κύμβαλα και τα χάλκινα στον ήλιο! Άστραφταν οι άνδρες της φιλαρμονικής μες τις στολές τους! Κι ο ήχος αντανakλούσε στις προσόψεις των κτιρίων στα παλιά τριώροφα της Λεωφόρου. Όλα τα παιδάκια τρέξανε. Αλλά μονάχα ένα βούρκωσε...

3. Ο Αλκίνοος Ιωαννίδης είναι Ελληνοκύπριος τραγουδιστής, ηθοποιός και τραγουδοποιός.
4. Η Μαρία Φαραντούρη είναι μία από τις σημαντικότερες εν ζωή Ελληνίδες τραγουδίστριες με διεθνή απήχηση.
5. Ο συγγραφέας αναφέρεται στην παρουσία των δύο καλλιτεχνών σε αφιέρωμα της μουσικής εκπομπής της ΕΡΤ «Μουσικό Κουτί», για το οποίο γράφτηκαν διθυραμβικά σχόλια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Η μπάντα έφυγε. Τα παιδάκια επέστρεψαν στο παιχνίδι τους κι εγώ, αμίλητος, διέσχισα το σαλόνι και την κουζίνα της μάνας μου, πήρα απ' το ράφι δύο καπάκια απ' τις κατσαρόλες και βγήκα πίσω στην αυλή. Στάθηκα στη μέση και μιμήθηκα τη μεγαλειώδη κίνηση του μουσικού, που είχα δει πριν από λίγο, νομίζοντας ότι, αν μιμηθώ την κίνηση, θα παραχθεί ο ανάλογος πλούσιος ήχος. Αντ' αυτού ακούστηκε κάτι αποτρόπαιο! Ένας ήχος εκτός κλίμακος, που στη μουσική ονομάζεται «ψόφος». [...]

Απέναντι ανέβαινε ο μεγάλος γιος της γειτόνισσας στη σκάλα υπηρεσίας. Με είδε μόνο μου, δυστυχή, με δυο καπάκια στον αέρα.

– «Τι κάνεις εκεί, Διονυσάκη;», ρώτησε.

Και τότε το μικρό παιδί που υπήρξα κάποτε για πρώτη φορά στη ζωή του τραύλισε. Και είπα:

– «Παίζω μου..., μου..., μουσική!».

Και αυτό το τραύλισμα, οδυνηρό μεν, ήταν όμως πιο κοντά στο ρίγος της μουσικής απ' ό,τι η αποτυχημένη μίμηση που προηγήθηκε.

Πέρασαν πενήντα χρόνια από τότε κι επιθυμώ να σας διαβεβαιώσω, αγαπητοί φίλοι, πως ό,τι έγραφα και ό,τι τραγούδησα δεν ήταν παρά ένα τραύλισμα. Ένα ακριβό τραύλισμα! Σα να προσπαθείς να πεις κάτι που το νιώθεις καλά, αλλά δεν μπορείς να το πεις. Σα να προσπαθείς να μεταφέρεις κάτι πολύτιμο και να κολλάς συνεχώς. [...]

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε συνοπτικά (80 περίπου λέξεις) τα οφέλη που αποκομίζει ο συγγραφέας του κειμένου Α' από την ακρόαση της αγαπημένης του μουσικής.

[ΜΟΝΑΔΕΣ: /20]

ΘΕΜΑ Β

B1. Με βάση το κείμενο Β', να επιλέξετε τις φράσεις που νοηματικά συμπληρώνουν τις προτάσεις που σας δίνονται στη συνέχεια:

1) Η επέλαση της κακογουστιάς και της ευτέλειας στην ελληνική τηλεόραση:

- α. είναι ένα σχετικά πρόσφατο φαινόμενο.
- β. είναι διαχρονικό φαινόμενο.
- γ. είναι σπανιότατο φαινόμενο.

2) Το star system:

- α. στήριζε για χρόνια τη γνήσια ψυχαγωγία.
- β. υπονόμει για χρόνια τη νόθη ψυχαγωγία.
- γ. υπονόμει για χρόνια τη γνήσια ψυχαγωγία.

3) Ο Αλκίνοος Ιωαννίδης και η Μαρία Φαραντούρη:

- α. επέδειξαν αξιοσημείωτη ασέβεια προς το τηλεοπτικό κοινό.
- β. ήταν απροκάλυπτα αλαζόνες λόγω της δημοτικότητάς τους.
- γ. έδειξαν πρωτοφανή ταπεινότητα.

4) Οι τηλεθεατές της εκπομπής στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης:

- α. επιδοκίμασαν τη συμμετοχή των αγαπημένων τους καλλιτεχνών στην εκπομπή «Μουσικό Κουτί».
- β. απόδοκίμασαν τη συμμετοχή των αγαπημένων τους καλλιτεχνών στην εκπομπή «Μουσικό Κουτί».
- γ. δεν σχολίασαν τη συμμετοχή των αγαπημένων τους καλλιτεχνών στην εκπομπή «Μουσικό Κουτί».

5) Με τη συμμετοχή τους στην εκπομπή «Μουσικό Κουτί» οι δύο τραγουδιστές:

- α. αποτέλεσαν πρότυπα γραφικότητας.
- β. αποτέλεσαν πρότυπα που ενσαρκώνουν υψηλές αξίες.
- γ. πέρασαν απαρατήρητοι στο τηλεοπτικό κοινό.

[ΜΟΝΑΔΕΣ: /10]

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

B2. Σκοπός του συγγραφέα του κειμένου Β' είναι α) να ασκήσει δριμεία κριτική στα προϊόντα της υποκουλτούρας και β) να επαινέσει την πρωτοβουλία της κρατικής τηλεόρασης να προβάλλει μια εκπομπή που προωθεί τη γνήσια τέχνη. Να καταγράψετε δύο γλωσσικά μέσα με τα οποία ο συγγραφέας υπηρετεί καθέναν από τους δύο προαναφερθέντες σκοπούς, παρουσιάζοντας και τη λειτουργία των μέσων αυτών (8 μονάδες). Στη συνέχεια, να παραθέσετε και ένα σχετικό κειμενικό απόσπασμα για κάθε γλωσσικό μέσο (2 μονάδες).

[ΜΟΝΑΔΕΣ: /10]

B3. α) Να καταγράψετε τέσσερα παραδείγματα συνυποδηλωτικής λειτουργίας της γλώσσας από το κείμενο Α' (4 μονάδες). Έπειτα, να επισημάνετε το επικοινωνιακό αποτέλεσμα της επιλογής του συγγραφέα να χρησιμοποιήσει έντονα τη συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας στο κείμενο (4 μονάδες).

[ΜΟΝΑΔΕΣ: /8]

B3. β) Να εντοπίσετε τη θέση του συντάκτη του Κειμένου Α' στη δεύτερη παράγραφο (1 μονάδα) και δύο μέσα που χρησιμοποιεί, για να τη στηρίξει (4 μονάδες). Στη συνέχεια, να παραθέσετε και δύο χωρία του κειμένου στα οποία εντοπίζονται τα μέσα που επιλέξατε να αναφέρετε (2 μονάδες).

[ΜΟΝΑΔΕΣ: /7]

ΘΕΜΑ Γ

Να παρουσιάσετε σε ένα ερμηνευτικό σχόλιο 150 – 200 λέξεων τα συναισθήματα και τις αντιδράσεις του αφηγητή του κειμένου Γ', όταν είδε για πρώτη φορά τους άνδρες της φιλαρμονικής να παίζουν μουσική. Στην ανάλυσή σας να αξιοποιήσετε τουλάχιστον τρεις διαφορετικούς κειμενικούς δείκτες του αποσπάσματος. Ποια συναισθήματα δημιουργεί σε εσάς η ακρόαση των αγαπημένων σας τραγουδιών;

[ΜΟΝΑΔΕΣ: /15]

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΘΕΜΑ Δ

Μετά την ανάγνωση του κειμένου Β' συνειδητοποιείτε ότι, πράγματι, και εσείς τα τελευταία χρόνια εκτίθεστε στο διαδίκτυο και στην τηλεόραση σε προϊόντα της υποκουλτούρας. Ως εκπρόσωπος του σχολείου σας, λοιπόν, συντάσσετε σύντομη επίσημη διαδικτυακή επιστολή (350 - 400 λέξεις) προς το δημοτικό συμβούλιο της περιοχής σας, για να υποστηρίξετε την απόφαση της νεοεκλεγείσας δημοτικής αρχής να διοργανώσει φεστιβάλ ποιοτικού θεάτρου και μουσικής το καλοκαίρι. Στην επιστολή σας αυτή παρουσιάζετε τεκμηριωμένα α) την αρνητική επίδραση που ασκεί σε εσάς προσωπικά η έκθεση στα προαναφερθέντα μη ποιοτικά ερεθίσματα και β) τους τρόπους με τους οποίους τόσο η δημοτική αρχή όσο και τα σχολεία του δήμου θα μπορούσαν να εμπλέξουν τους νέους της περιοχής στο φεστιβάλ αυτό και σε άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Για τη σύνταξη της επιστολής σας μπορείτε να αξιοποιήσετε κάποια από τα στοιχεία των κειμένων αναφοράς Α' και Β'.

[ΜΟΝΑΔΕΣ: /30]

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ